

Anika Liversage og Vibeke Jakobsen

Ældre fra Tyrkiet

– hverdagsliv og vilkår

Roskilde
universitets
forlag

Omkring 1970 kom mænd fra Tyrkiet til Danmark for at tage ufaglært arbejde. I dag bliver de pågældende mænd – og deres hustruer – i stigende tal folkepensionister, og de gør dermed den danske ældrebefolkning mere sammensat. Denne bog bidrager med ny viden om disse indvandreres liv. Den bygger på interviews med 39 ældre mænd og kvinder, udført på tyrkisk eller kurdisk, og på statistiske sammenligninger med den majoritetsdanske befolkning.

En stor del af de ældre indvandrere har en ganske vanskelig tilværelse. Mange dør med dårligt helbred og stram økonomi. Et ofte begrænset kendskab til det danske sprog er endvidere med til at isolere dem fra det omgivende samfund. En del savner også Tyrkiet, som de dog ikke kan vende tilbage til, fordi deres børn ikke ønsker at forlade Danmark. Samtidig modtager mange af de ældre indvandrere megen hjælp og støtte fra deres familier, og næsten en fjerdedel bor sammen med deres voksne børn.

Bogen giver et unikt indblik i livet hos ældre indvandrere, som sjældent selv tager ordet.

ANIKA LIVERSAGE OG VIBEKE JAKOBSEN

Ældre fra Tyrkiet

– hverdagsliv og vilkår

Roskilde
universitets
forlag

Anika Liversage og Vibeke Jakobsen

Ældre fra Tyrkiet

- hverdagsliv og vilkår

1. udgave 2016

© Roskilde Universitetsforlag 2016

VELUX FONDEN har støttet produktionen af denne udgivelse

Forlagsredaktør: Thomas Bestle

Manuskriptredaktør: Anna Bonde Møllerhøj

Omslagsfoto: Sally Kamille Liversage

Omslag: Steen Christensen, SL grafik (slgrafik.dk)

Sats: Steen Christensen, SL grafik (slgrafik.dk)

Figurer: Ane Svendsen, SL grafik (slgrafik.dk)

Fotos: Uwe Bødewadt (s. 50) og Sally Kamille Liversage (alle øvrige)

Tryk: Specialtrykkeriet Viborg A/S

Bogen er sat med Hydra Text og Palatino

Trykt bog: ISBN: 978-87-7867-467-8

E-bog: ISBN: 978-87-7867-483-8

**FAGFÆLLE-
BEDØMT**

Roskilde Universitetsforlag

info@samfundslitteratur.dk

samfundslitteratur.dk/ruforlag

Alle rettigheder forbeholdes.

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner eller i virksomheder, der har indgået aftale med Copydan Tekst & Node, og kun inden for de rammer, der er nævnt i aftalen. Undtaget herfra er korte uddrag til anmeldelse.

Indhold

Forord 7

Indledning 9

1. Teoretiske perspektiver, metoder og data 17

Fortiden

2. Fra Tyrkiet til Danmark 33

Nutiden

3. De ældre tyrkeres helbred 61

4. Økonomi og boligforhold 75

5. Hverdagsliv 97

6. Om familien og støtte i livet i dag 117

7. Den udvidede familie 139

8. Hjælp fra det offentlige i alderdommen 163

Fremtiden

9. Overvejelser om at vende tilbage til Tyrkiet 177

10. De sidste år – alderdom og afhængighed 193

Livet i tilbageblik – fortid, nutid og fremtid

11. Evalueringer af livet, som det blev 213

12. Konklusion 239

Litteratur 249

Forord

Dette er en bog om ældre indvandrere fra Tyrkiet og deres liv i Danmark. Den bygger på data indsamlet til forskningsprojektet "Indvandrere og alderdom". Deltagere på dette projekt er bogens to forfattere, Anika Liversage og Vibeke Jakobsen, begge seniorforskere på SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, samt professor i psykologi på Københavns Universitet Gretty Mirdal og cand.mag. Fatma Kücükylidiz.

Bogen handler om de indvandrere, der for snart et halvt århundrede siden – omkring 1970 – rejste fra Tyrkiet til Danmark, som en del af en større ikke-vestlig indvandring til det nordvestlige Europa. I årtierne efter ankom andre indvandrere og flygtninge, i vidt omfang fra lande i Mellemøsten, Nordafrika og det sydøstlige Asien. Over tid har disse mennesker, og deres børn, været med til at præge det danske samfund og gøre Danmarks befolkning langt mere mangfoldig, end den tidligere har været.

Fordi det hyppigt er yngre mennesker, der bosætter sig i et nyt land, har antallet af ældre med ikke-vestlig baggrund til dato været ganske begrænset. Da det i dag er mere end fire årtier siden, at de oprindelige arbejdsindvandrere kom til Danmark, er dette mønster dog under forandring, efterhånden som flere og flere indvandrere passerer den danske pensionsalder. Vi kan forudse, at disse ældre indvandrere i de kommende år bliver fulgt af andre, som har rødder i kulturer langt fra Danmark, som måske taler begrænset dansk, og som kan have andre forventninger til alderdommen end den gennemsnitlige danske folkepensionist. Denne bogs formål er at forstå disse mennesker bedre. Den fokuserer på indvandrere fra Tyrkiet – den største indvandrergruppe, vi har i Danmark i dag. Bogen kombinerer interviews med 39 ældre indvandrere, udført på tyrkisk og kurdisk, og registerdataanalyser af denne gruppe, set i forhold til ældre danskere.

Os bekendt er denne bog en af de mest detaljerede undersøgelser af en aldrende indvandrergruppe, som på nuværende tidspunkt er at finde ikke bare i Danmark, men i Europa. Vi håber, at den vil blive læst

af folk med forskellige baggrunde. Den kan være brugbar for medarbejdere i den danske ældresektor og for læsere på det politiske niveau, der ønsker at blive klogere på en sårbar borgergruppe. Vi håber også, den vil finde læsere hos fx studerende, der har interesse for enten ældre eller for etniske minoriteter. Vi kan ikke regne med, at ældre indvandrere selv vil blive læsere af denne bog i noget særligt omfang, da mange ikke behersker dansk på det nødvendige niveau. Men vi håber, at nogle af deres børn eller børnebørn – med tyrkiske aner, eller personer med baggrund i andre minoritetsgrupper – vil læse bogen. For arbejdet med denne bog har lært os, at der i mange af de ældres familier er udfordringer at forholde sig til og svære valg i forbindelse med alderdommen, som man bliver nødt til at tale om. Det er vores håb, at denne bog vil kunne hjælpe nogle af sådanne samtaler på vej.

Anika Liversage og Vibeke Jakobsen
SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Vi ønsker at takke VELUX FONDEN for at have muliggjort forskningsprojektet "Indvandrere og alderdom". Vi vil også gerne takke de to husstande, som vi fik adgang til at fotografere i. Endelig skal en stor tak lyde til de 39 ældre, der lod sig interviewe til denne undersøgelse.